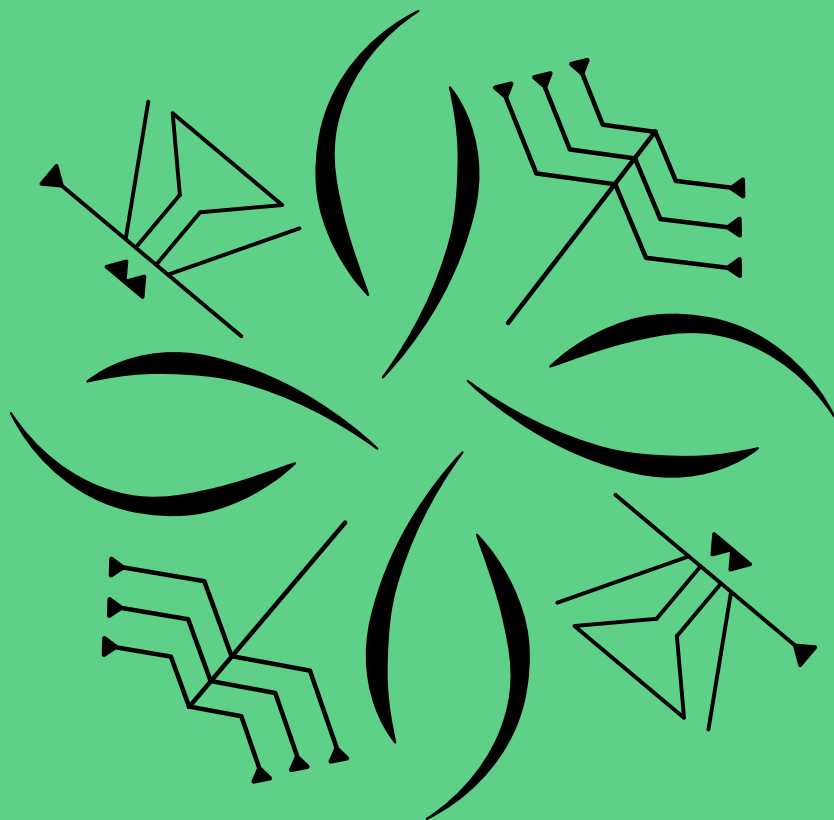

19 februaaria/helmikuuta—16 maita/maaliskuuta

Kokoelmapresenttašuuni 5

Nykyaijan taitheen myseymmi

Kokoelmapresenttašuuni 5

Kin nykyajan taitheen myseymmin kokoelmassa oon rapea 200 taiteteosta. Siihen kuuluu niin maalauksia, veistoksia, piirustuksia, krafiiikkaa, instalašuunia, viiteoita ko performansia. Myseymmi kasvattaa kokoelmaa ostamalla eli ottamalla vasthaan teoksia joita oon näytetty myseymmissä eli jokka oon semmositten taiteilioitten tekemiä joittenko kansa oon oltu, eli tulhaan olheen, yhteistyössä. Tarkotus oon rakentaa kokoelma joka antaa kuvan myseymmin työstä ja sen eri aspektista. Siksi kokoelmassa oon niin paikaisia ja alueelisiä ko kansaisia ja kansanvälisiä taiteilijoita.

Viies kokoelmapresenttašuuni sitten 2024 sisältää kolmekymmentä saamelaitaitelijan teosta. Kolme Johan Turi-teosta oon saatu laihnaan Kierunan kunnan taitekokoelmasta. Tämä oon tärkeä histuurialinen referänsi ja samla makupala syksyn näyttelystä *Om det fula och det vackra: Johan Turi, Outi Pieski och Johanna Minde (Rumasta ja kauhniista: Johan Turi, Outi Pieski ja Johanna Minde)* Kin;issä oon aina näkösellä jotaki saamelaista yhelä eli monela vuoninkilla kaupungintalossa Kristallenissa Kierunassa. Kevvällä 2026 saamelaisuus oon näkösellä kokoelmapresenttašuunissa.

Johan Turi

Lekentaarinen ja monipuolinen taiteilija Johan Turi (1854–1936) teki usseita piirustuksi ja maalauksi loppupuolela hänen elämää—Kin;in kokoelmapresenttašuunissa oon näkösellä kolme niistä, luultavasti tehty 1920- ja 1930-luvuila. Nämät kuuluva Kierunan kunnan taitekokoelhmaan ja tuova näyttelhyyn tärkeän histuurialisen referensin ja oon samala makupala näyttelystä *Om det fula och det vackra; Johan Turi, Outi Pieski och Johanna Minde*, joka oon näkösellä Kin;issä syksylä 2026.

Turia piethään ensimmäisinä saamelaisista kirjailijoista, joka kirjotti saamelaisista olosuhteista omala äitinkielelä. 1910 tuli hänen kirja *Muitalus sámiiid birra* (Kirja saamalaisten elämästä) pohjoissaameksi ja tanskaksi, ja seittemän vuotta jälkhiinpäin ruottiksi. Kirjassa oon maalaavia selityksiä, ja Turin omia piirustuksia, muun muassa poronhoijosta, jahista, pyynistä, uskosta, paranuskonstista, lasten synnyttämisestä ja joijusta. Kirjan teksti ylittää eli genret, se oon histuurialinen kertomus samala ko se oon "life writing", jonka pohjana oon Turin omat kokemukset poronhoitajan elämästä Kierunan ja Tornionjärven seuvuila.

Turi, syntyny Guovdageaidnu/Kautokeinossa, oppi lukheen ja kirjothaan vasta täyenä. Kirjan *Muitalus sámiiid birra* hään kirjotti muutamassa kuukaussa pienessä kämpässä Tornionjärven rannala. LKAB:n ensimmäinen tispunäntti Hjalmar Lundbohm järjesti julkaisemisen. Turi jatko kirjottamista ja piirtämistä loppuelämän, sai mitalin kuninkhaalta ja tuli tunnetuksi koko maassa vanhoina päivinä.

Tornionjärvi

Piirustus, akvarälli ja gouache paperin päällä,
vuosiluku puuttuu

Kuuluu Kiirunan kunthaan

Tämä kuva on yks monesta joka kuvvaa vaimokasuvia jolla on isot sielukhaat silmät. Vaimo kantaa koltia ja lakkia joka on tavalinen pohjoissaamelaisela aluheela.

Lapinkota (laavu)—saamelaisia ja poroja

Piirustus, vuosiluku puuttuu

Kuuluu Kiirunan kunthaan

Tunturi—poroja, poronkaare ja saamelaisia

Piirustus, akvarälli ja gouache paperin päällä,
vuosiluku puuttuu

Kuuluu Kiirunan kunthaan

Kriitala piiretyssä tunturimaisemassa lumi makkaa jäljelä vaaranlajioila. Saamelaismiehiä näkky kuvan yläosassa ko taasen porot ilmestyvä alaosassa. Ko lähempää tutkii niin huomaa ette niin ihmiset ko elläimet oon tehty tämpelitten avula, malli jota Turi ussein käytti. Hään teki tämpelit itte ja monet niistä oon tallela Nordiska museetin kokoelmissa.

Elle Hansa/Hans Ragnar Mathisen

Hans Ragnar Mathisenin kartoila Fennoskandian syrjäänjätettyä tietoa ja kokemusta nostethaan näköselä. Käsin piirettyjä ja maalattuja ja sitten painettu suurissa määrissä afišina net kertova Saphmin eri osista. Valtava määrä kuvia eri tavaroista: pahkakuppia, trummuja, elläimiä, sympoolia ja saamelaisia vaatheita. Se mikä näissä herätti enniiten huomiota oli, ko kartat tulit 1975, ette ensimmäistä kertaa paikannimet olit kirjetettu jokhaisen paikkakunnan omala

kielälä. Taiteilija kuulu niihin jotka olit ensimmäisiä taistelheen saamelaisten elämänehtoitien puolesta, ja ette saa takasi saamelaisten ylpeyden ja tietoisuuden omasta. Mathisenin kartat—niitä oon nyt suunile 50—vilisevä alkuperäkansan tietoista jeokrafiista ja piulokiista, normikriittistä pärspektiiviä maapallosta ilman kansalisvaltioitten rajoja. Hään oon kalkkeeranu atlaskirjoja ja akvarällimaalauksen avula saanu aikhaan färikhäitä sanoitten ja kuvitten encyklopedioita.

Hans Ragnar Mathisen oon syntynyt Narvikissä 1945 ja toimii Tromsassa. Koulutuksen hään oon saanu Statens håndverks-, og kunstindustriskolessa Oslossa ja Statens kunstakademissa Oslossa. Ensimmäinen oma näyttely oli Kautokeinossa Nordiskt-samiskt institutissä. Vuona 1978 hän jäi asuhmaan seittemän muun nuoren koleekan kansa Mázzeen Ruijassa ja perusti sielä Samisk Kunstergruppe, joka oli alku Samisk kunsternerforbundile 1979. Hään oon kirjottannu teatterinäytelmän *Ikke ingenting—et teaterstykke i tre akte*. Hans Ragnar Mathisen oli myötä näyttelyissä Documenta 14 Atenissa ja Kasselissa 2017.

Sámisat 01.07.90

Afišia, 1990

Davviálbmogat

Afišia, 1989

Britta Marakatt-Labba

Saamelainen arki ja politiikka, tapahtumia histuuriassa ja mytlookisia osia—kaikki sopiva yhteen taitelijan Britta Marakatt-Labban killatussa kuvamailmassa. Näyttelyn kraaffiset julkaisut oon peräsin niistä teoksista, missä hään kuttoo yhteen omia

kokemuksia elämästä pohjosessa sen klimaattikriisin kansa, josta koko planeetta kärsii. Viien vuosikymmenen aikana hään oon luonu rikhaan ja puettisen kertomuksen saamelaisista, ainua tunnustettu alkuperäiskansa Euroopassa, ja heän taistelusta maan ja kulttuurin puolesta.

Marakatt-Labba synty 1951 poronhoitoperheessä Adevuopmi/Idivuomassa. Hään tekkee töitä ja toimii Badje Sohppar/Yli Sopperossa, jonka löytää, niinku Idivuoman, Giron/Kierunan kunnasta, ruottin puolela Sápmia. Taitekoulutuksen hään sai Sunderbyn kansankorkeakoulula ja HDK Valandissa Göteborgissa. Tänäpäivänä hään oon yks Sápmin ja Ruottin vaikuttavimmista taiteilijoista. Marakatt-Labba sai kansanvälisen läpipääsyn 2017 näyttelyssä Documenta 14 Kasselissa ja päänäytelyssä Venetsianbienaalissa 2022. Hään oon sen jälkhiin huomioitu ympäri mailmaa ja hänen teokset kuuluva nykyhään monheen taitekokoelhmaan.

Mutiivi joka toistuu Marakatt-Labbala oon porot, reitten kansa ja ilman, vielä yks oon fikyyrit jotka kantava ladjogaphiiriä, punanen sarvilakki jotako saamelaiset vaimot olletikki pohjois-saamelaisela ja itäisillä aluheila käytit, mutta jonka käytön kirkko kielsi 1800-luvula ja tuomitti pirun vehkheeksi. 1990-luvula sarvilakki oon tullu takasi, osittain senki takia ette Marakatt-Labba oon sen nostanu näköselle. Hänen mielestä sarvilakki kertoo voimasta ja ittemääräämisestä, ja sen kantajat oon saamelaisia vaimojumalia.

Raitaset väävit, raanut, ilmestyvä monessa kuvassa, tákkinä reissä, petilä ja laavun, koan ulkopuolela. Hahmotetut noitatrummut, saamelais-šamaanitten trummut, ilmestyvä monessa teoksessa. Vielä yks mutiivi oon ihmiset jotka tekevä jotaki yhdessä: seuraava luontoa, kulkeva reissä, tiskyteeraava, neuvotteleva ja nukkuva. Kohta aina tämä tapahtuu ulkona, lumisissa maisemissa mutta

kans kaupunkiympäristössä, ollektikki ko Kierunaa ja LKAB;n kruuvaa kuvathan. Taihvaala oon kans tärkeä merkitys kuvissa, joskus kosmoksen muossa. Se viepii ajatukset johonki isomphaan, eksistänsiälhiin.

Marakatt-Labban taitetta leimaa kasvatus minkä oon saanu saamelaisessa kulttuurissa. Nuoresta saakka hään oon tehny *duodjia*, saamelaiskäsitöitä, niinku koltia ja muita vaattheita tekstiilistä ja nahasta. Hään färjää vielä tänäpäivänäki vaatetta ja lankaa ja myöhemissä teoksissa hään usein yhittää samhaan kuvhaan proteerauksia, painettuja osia ja applikašuunia.

Marakatt-Labba oon kans ollu poliittisesti hyvin aktiivi vuositten varrela. Aktiivisuuen lisäksi saamelaisessa taiteilijakolektiivissä, Mázejuavku (Masiryhmä), perustettu 1979, hään oli aktiivi Alta-konfliktissa. 1980 piethiin isoja temonstrašuunia ko vastustethiin vesivoimaloitten rakentamista Alattion väyhlään. Se uhkasi hukuttaa monta kyllää ja suuria poronlajunmaita. Hään oli kans matkassa ko panthiin pysthөөн saamelaisen taiteilijaliiton SDS Johkamohkkissa/Jokimukassa ja oli sen johtokunnassa 1979–1984. Viimi vuosina hään oon esimerkiksi temonstreeranu öljynporauksia vasthaan Arktisessa ja muila mallila ottanu kantaa klimaattioikeuenmukhaisuuen puolesta.

Yksi Marakatt-Labban tärkeimistä töistä oon se ette oon ollu matkassa kehittämässä infrastryktyyrin muile saamelaisile taiteiljoila joka tekkee ette saamelainen taite ulttuu leveämälle pypliikile. Sen lisäksi hään oon ottanu päälensä varjella saamelaisesta kulttuuriperintөө, saamelaisten elinehtoja, kulttuuria ja taitemailmaa, aktiivisuuela Svenska Samers Riksförbundissa ja Konstnärernas Riksorganisationissa.

Tähitten jalanjäljissä III

Aplikašuuni ja proteeraus, 2024

Muutaman konsentrisen sinertävän renkhaan sisäpuolela näkyy valkea onnenporo joka vettää rekeä. Lopuunsaastettyjä liinavaateläjiä ja harvhaan neulottu nöyle tekkee lumipeiton. Tummansinisellä taihvaala loistaa viis keltasta apliseerattua tähteä. Reessä makkaa raitanen raanu, tavalinen monessa saamelaisessa koissa missä semmosta käytetään tükkinä. Proterauksen sisimässä ympyrässä, joka näyttää laavulta, koalta, ko kattoo ylhäältä, oon juuri samanlaisia raanuja peittona kolmela petilä, missä ihmisiä nukkuu. Niinku niin uussein Markatt-Labba käyttää eri pärspektiiviä samassa kuvassa. Pyöreä muoto on kans semmonen joka toistuu uuelheen ja uuelheen hänen kuvamailmassa. Ennen vanhaasthaan periaatheessa kaikki kampsut nomaatielämää elävitten poronhoitajan elämässä oli pyöreitä, mutta nämät muot selittävä kans pyöreästä ajankäsityksestä. Vuosiratas, mihinkä kuuluu kaheksan eri vuenaikaa, oon vastakohta länsimaisheen käsitykseen.

Yksin

Proteeraus, 2021

Yksityinen omistus

Tässä kohtaama yksinäisen poron joka kumartaa. Niitten poroitten kesken mitä taiteilija oon teoksissa kuvailu, tämä poro oon yksi tetaljirikhaimista. Näyttää ette se kääntää pään pois kuvasta ja kohtaa teoksen kattojan silmät. Kuva yhittää monta eri tekstiilitekniikkaa: valkea liinatuuki oon maa, ko taasen poron takana oleva taivas oon saatu aikaan harmajansinisellä vaatheela. Muutama horisontaali nöyle antaa aavistuksen sumusta. Vielä yks seuraus globaalista lämpiämisestä oon lämpövaihtelut jotka johtava jääkerrokshiin ja vaikeukshiin siksi poroila löytää ruokaa.

Ilman nimeä

Proteeraus ja aplikašuunia liinavaatheen päälä, 1987

Yksityinen omistus

Kuva oon rakenttu horisontaalisista osista, joittenko katkasee kaks punalakkista sölin kattojista seisovaa ihmistä. Net oon proteerattu niin tahjaan tehtylä nöyhleelä ett ei valkean liinavaatheen läpi näy. Miehet näyttävä kattovan šemaattisesti kuvattua porotokkaa, joka liikkuu nauhana teoksessa. Maa oon kuvattu osittain harvhaan tehtylä mustala nöyhleelä, osittain apliseeratulla beigefärisellä vaatekappalheela. Punaset kepit, semmoset joila markeerathan rajoja esimerkiksi pitkin teitä talvela, oon pantu tasasin välin, nekki horisontaalisesti koko kuvhaan. Pääosa kuvasta näyttää taivasta ja oon kuvattu harmajalla pläsinä—käsittää ette päivä oon pilvinen. Teos oon esimerkki Marakatt-Labban varhaisesta proteeraustyylistä, missä kohta koko kuvapinnan täyttävä nöyhleet ja applikašuunit.

Uppurassa

Proteeraus ja aplikašuuni, 2021

Yksityinen omistus

Tämä oon yks hyvin harvasta kuvasta mihinkä taiteilija ei ole pannu seuhraan elläimiä eikä ihmisiä. Sen siihaan maisemalla oon päärolli. Näemä järven missä oon kaks saarta jotka päilyvä veessä. Kaikitten ylipuolele oon pantu kappale läpinäkyvää vaatettja kuvvaahmaan uppuraa. Kaikki oon eri sortin harmajaa. Kuva henkii rauhaa.

Pohjonen, länsi, itä, etelä

Proteeraus ja paino, 2002

Yksityinen omistus

Keskelä tätä kuvvaa, joka yhittää proteerauksen painetuitten ositten kansa, oon tummansininen sirkkeli, jolla kuvathan telttakottaa ylhäältäpäin, Niinku taiteilijan kirkkotekstiilissä tuothaan sisäle neljä valkeata kaarevaa puuta, jotka oon lainattu toisenlaisesta koasta, niin sanottu *bealljegoahti*. Niissä neljässä puoliympyrässä jotka tekevä—

niilä meinathan neljää ilmansuuntaa—näkkee saamelaisryhmiä jotka kantava lakkia eri saamelaisaluheilta, muun muassa tummansininen luulajansaamelainen lakki aivan alhaala ja pohjoissaamelainen ”neljän tuulen lakki” aivan ylhäälä. Laijoila fikyyrit kantavat punasta sarvilakkia, *ládjogáphir*, jonka käytön kirkko 1800-luvula kielsi, mutta joka 1990-luvusta lähtien on tullu takasi, osittain Marakatt-Labban taitheen takia. Hälle sarvilakki selittää saamelaisista Vaimojumalista ja eustaa voimaa ja ittemääräämistä.

Puitten välissä

Proteeraus, 1986

Yksityinen omistus

Koira on tärkeä avustaja poronhoijossa; tässä pienessä proteerauksessa musta isohäntänen koira laukkoo lumen päällä mettässä. Koira on kuvattu prufilissä taajan nöyhleen avula. Lumenpeittäjä maa on kontrastina kuvat u harvemalla nöyhleelä. Puitten oksat on tehty vielä harvemalla pruuunila nöyhleelä, joka selvästi näkyy valkean liinavaatteen takia. Teos on esimerkki siitä kunka taiteilija koko ajan vaihtelee kertomuksissa hänen tekstiiliteknikkaa.

Ilman nimeä

Proteeraus ja paino liinavaatteen päälle, 2002

Yksityinen omistus

Tässä teoksessa käytetään niin proteerausta, aplikašuunia ko painoa. Taahjaan neulotulla nöyhleelä hahmotelhaan kahta valkeaa poroa ja niitä ihmisiä jotka matkustava reessä. Tässä taasen esimerkiksi poronsarvia ja kuottuja raanuja, jotka toimiva peittona reessä, kuvataan harhvaan tehtylä nöyhleelä. Tummansiniset osat ympärillä on painettu ja jäljelä jäävät kappalheet on tähtiä ja lunta yötaihvaala. Kultalinjakki on painettu ja formaava osittain konttyyrit noijan trummule, instrymäntti joka saattaa saa käyttäjän transhiin ja joitako kirkko vuosisaioitten aikana on ottanu

pislaakhiin ja särkeny. Sen siihaan ette lähtis siitä kuvamailmasta joka on niin entisaijan ko nyky aijan trumpunahoissa, Marakatt-Labba on luonu oman sympoolimailman missä valkea onnenporo ja saamelaiset Vaimojumalat sarvilakkineen on näkösällä paikala.

Verkkokalastus

Proteeraus, 1980

Yksityinen omistus

Verkkokalastus on proteerattu taahjaan neulotulla villalangala, niinku taiteilija usein teki hänen kariäärin alussa. Kaks hahmoa on venheessä, yks soutaa ja toinen kiskoo verkkoa. Taustala kurkottaa taivasta kohi kaks tunturia, joitten nokassa on lunta. Tummansinisessä vessä uipii rautuja, kaikki samhaan suunthaan.

Paha uni

Färlitografi paperin päälä, 2019

Kuvan keskelä on rengas jonka kattoja saattaa pittää laavuna, telttakotana, kuvattuna ylhäältä. Pitkin teltan seiniä makkaa ihmisiä jotka nukkuva eri asenoissa ja joita raanut peittävä. Jokku makkaava jalkapohjat vastakhain, toiset vierekkää, ja vielä yhet nukkuva naamatusten. Yks henkilö nukkuu vattalensa. Vielä yks on potkinu pois peittonsa. Kaikki on osana pahhaa unta missä ihmisenkokoset hiiret hyökkäävä sisäle teltan ovesta ja vallottava nukkuvitten intiimimät paikat. Net ei vain vallota koin, mutta kans sängyt. Tulisian kivissä, arranissa makkaa ihmisruuhmiita ilman päitä ja jäseniä. Hiiret on purheet irti heän ruuhmiinosat. Kolme päätä makkaa rivissä vierekkää. Proteeraus, jonka pohjana on litokrafii litografian, tehtiin 1984, muutaman vuen jälkhiin protestit sitä vasthaan ette Alattion-Koutokeinon välisheen väyhleän, Norjan puolela Sápimia, rakentethaan vesivoimaloita. Marakatt-Labba oli matkassa temonstrasuunissa, joita 600 Norjan valtion poliisia lähätethiin hajottamhaan. Jälkhiin tämän hään teki muutaman teoksen missä ”ylimistöhenkilöitä” kuvataan elläiminä, esimerkiksi hiirinä ja harakkoina.

Inga-Wiktoria Påve

Alun perin tämän presenttašuunin neljä piirustusta tehtiin kirhjaan *Lenjes hearggi sáhčal fatnasa* (*Valjasta porohärkä, pukkaa vene vesile*), jonka Fredrik Prost, taiteilijan kumppani, julkasi 2023 pohjoissaamen kielellä. Kirja on yritys koota koole hajanen tietoa saamelaisista trummuista ja ottaa takasi trummun ja sen hengellisen perinön. Hänen aivan omalaatusilla hienotuntheisilla linjoilla Påve kuvvaa shamaania, trumpuja ja pyhiä elläimiä. Hään oon tehny kuvia usehaan eri saamenkielillä julkaisthuun kläpittenkirhjaan ja oon saanu kokemuksia ko oon tehny kansia monenlaishiin kirhjoin ja musikkialpymhiin. Hään hakkee maalaukshiin inspirašuunia saamelaisesta histuuriasta ja mytologiasta ja kuvia leimaa usein pyöreät formut, jotka viittaava syyklisheen ymmäryksheen elämästä ja olemisesta. Muita usein toistuvia mutiivia oon porot, hukat ja duodji, perintheelisiä saamelaisia arkikäythöön tarkotettuja kampheita ja käsitöitä. Taiteilija oon itte lahjakas duojár—saamelainen kääsityöntekijä—ja tekkee esimerkiksi hopeakoruja, lakkia, kenkiä ja väskyjä.

Inga-Wiktoria Påve toimii Giron/Kierunan kunnassa. Hään oon kasunu ylös perintheelisessä saamelaisessa poronhoitoyhteiskunnassa, ja juuri tästä taustasta hään hakkee inspirašuunia. Påve oon kuvataiteilija ja muotoilija, jonka työt selittävä saamelasien kulttuurin färistä ja formuista. Hällä oon tupla-eksaami opettajakoulutuksesta äitinkielessä pohjois-saamessa ja kuvapetakokiikassa Uumajan yniversiteetissä. Tämän lisäksi hään oon tutkinu perintheelistä saamelaista kuvapetakokiikkaa Saamelaisten Koulutuskeskuksessa Jokimukassa. Vuona 2015 Påve sai palkinon Young Artist of the Year Riddu Riđđu-festivaalissa Mandalenissa, Norjassa. Siittä saakka hään oon ollu töissä kuvataiteilijanna ja oon pitäny näyttelyjä Lilla Gallerietissä Uumajassa ja Adäka Festivalissa Whitehorseissa Kanadassa. Yhessä

saamelaisen taiteilijan Anders Sunnan kansa hään oon tehny lyhyn animeeratun filmin *Morit Elena Morit*, joka oon näytetty eri puolilla mailmaa filmifästivaalissa. Filmi oon saanu semmosia palkintoja niinku Jane Glassco' n Award for Emerging Artists imagineNATIVE Film Festivalissa Torontossa, Kanatassa, ja palkinto parhaana lyhytfilminä Skábmagovat Film Festivalissa Inarissa, Suomessa. Vuona 2023 hälle anto Guoradallam-stipentin Sámi Duodji Samesløjdstiftelsen.

Tuuliviiri

Kalkkipaperi, plyyertsi, 2022

Hengellinen matka. jossa mies muuttuu hukaksi niin ette löytää menetetyn nepokan.

Tuohivene

Kalkkipaperi, plyyertsi, 2022

Tuohesta tehty vene joka tehtiin niin ette sielut armahtaisit ja joka laitettiin uhripaikoile eli vishiin puihin. Normaalisti niitten sisälä oli keittoa, joka oli keitetty uhratusta porosta.

Ojan varrela hään leppää

Kalkkipaperi, plyyertsi, 2022

Hengellinen matka missä mies muuttuu hukaksi niin ette löytäs hänen nepokan.

Aprilli

Kalkkipaperi, plyyertsi, 2022

Aprillissä/huhtikuussa 1692 saamelainen shamaani joutu käräjille missä sai kuolemantuomion noituuesta samala ko yritti pelastaa oman lastenlapsen. Asian olit kantanheet käräjille toiset saamelaiset omasta porukasta, jotka jo olit kristittyjä, tuomittit oman kansan ja seurasit pappia ja Kruunua.

Katarina Spik Skum

Poron nahasta tehtyt säkkitoolit ja tyynyt, ja luonon puunoksista kootut pöyät, oon saamelaisia alternatiiviä kotimööpeliksi. Net oon keksiny duojár—saamelainen käsityöntekijä—ja taiteilija Katarina Spik Skum. Käsityölahjoitten ja hyvän materiaalion takia hään luopii teoksia, ussein yhessä muitten duojáritten kansa, jotka oon meinattu arkikäythöön. Hään yhittää taitheen ja hantvärkin, jonka juuret oon Luulajan saamelaisaluheela. Inspirašuuni tullee lapsuuen kesistä jotka hään vietti koassa äitin perheensä kansa. Samala hään antaa nykyajan materiaalit ja formut vaikuttaa teokshiin.

Katosta riippuvat kakspuoliset panterollit, joissa käytethään Luulajansaamelaisaluheen tyyppilisiä formuja ja muita tetaljia, kaitaava ihmisiä. Näissä viitataan alusvaatheishiin ja laukhuin, vaimoitten gákti-vaatheitten helman tyyhliin ja käsin tehtyin kengännauhhoiin. Teoksissa oon kans matkassa valkeata nahkaa ja jeomeetrisiä formuja joita oon hajotettu. Se joka nuukasti syynää huomaa käsin neulottuja paulakengitten pohjia ja messinkirenkhaita, joita piethään väkevinnä suojelevinna sympoolina. Matkassa oon kans murmuurin vyö.

Katarina Spik Skum assuu Jåhkåmåhkessa/Jokimukassa ja hällä oon duodiin-maisterin eksaami Sámi allaskuvlasta Guovdageaidnusta/Koitokeinusta. Hään oon 2010-luvun alusta alkaen ollu matkassa monessa näyttelyssä muun muassa Jokimukassa. Árajpluovvessa/Arjeplogissa, Julevassa/Luulajassa, Kárásjohkassa/Karasjoessa, Bådåddiossa/Bodössä, Tukholmassa ja Toronossa. Hänen teoksia löytää monessa taitekokoelmassa. Nämät kokoelmapresenttašuunissa näköselä olevat teokset oon ennen nähty Göteborgin kirjamessuila, jossa Tjållegoahte Författarcentrum Sápmi eusti Sápmia 2024. Katarina Spik Skum oon ollu matkassa

Venetikin arkkitektyyribiennaalissa 2023 yhessä arkkitehtin ja taiteilijan Joar Nangon niinku tämän Girjegumpi-projektin, eli liikkuvan ja koko aijan kasvavan saamelaisen arkkitektyyriin ja kulttuurin pipluteekin, kansa.

Saggen/Istuinsäkkiä

Meitottu poronnahka, frikuliittikuulia, pumpulivaatetta, 2024

Árrángáttén/Pieniä istuintyynyjä

Meitottu poronnahka, 2024

Árbbe/Tupsuila varustettu matto

Lankaa ja poronnahkaa, 2024

Dáfo/Ripustettuja panterollia

Tekstiiliä ja puupaneelia, lankaa, tinalankaa, 2024

Katarina Pirak Sikku

Ajasta toisheen

Paperia, lankaa, messinkiä, metallia, helmi, 2021

Messinkiä ja muuta metallia, rihma, Lars Pirakin litukrafi, saamelainen teksti, löyetyjä tavaroita hylätyltä Snesuddeninkoululta Jokimukan kunnassa.

Katarina Pirak Sikkun teokset rakentuva kahtheen formhuun: trumpuformu joka muistuttaa niitä trumpuja mitä noijat, saamelaiset shamaanit, ja niin kans hänen oma pappu, taiteilija Lars Pirak teki. Ja sitten kampheishiin jotka hään oon löytäny hylätyltä koululta, joka oli tyyppilinen hänen lapsuussa Jokimukan seuvula

pohjoisessa Ruottissa. Trummut kantava sitä histuuriata joka ei näkyny vallassa olevassa kulttuurissa ko taasen löyetyt tavarat oon olheet tekemisessä niitten numeroitten ja pukstaavitten kansa mitä koulussa oppii.

Ruottalainen koulutussysteemi ei välitä saamelaisesta histuuriasta, kulttuurista ja sen sympoolista, jotka taiteilija punnoo kokhoon mutäärnin Ruottin ja sen koulutussysteemin kansa. Ko Pirak Sikku oon tehnyt rummut hään oon käyttäny niitä vanhoja saamelaisia käsityötekniikkoja, duodji, mitä oon käytetty ko oon tehty vöihin renkhaita ja nauhoja. Teokset oon tehty tialookissa SVT:ssä 1960-, ja 1970-luvila lähätetyn animeeratun Apkungen-filmin kansa. Siinä oon kertomuksia kiinalaisen 1500-luvun Wu Chengin rumaaanista *Färden till Väst (Matka läntheen)*, missä Apinakuningas tekkee kapinan taihvaan valtiaa jaatekeisaria vasthaan. Kirjassa seurathan buddhistimunkkia joka lähtee pyhäle vaeluksele Keskiaasihaan ja nykysheen Indihaan. Sen lisäksi kerrothan kansansatuja ja lekentoja.

Katarina Pirak Sikku (1965, Jokimukka) oon taiteilija joka toimii Jåhkåmåhkkesa/Jokimukassa. Hään lähtee valokuvissa, piiroksissa, installašuunissa ja tekstiteoksissa hänen omasta saamelaisesta perehistuuriasta ja faktasta joka oon vaikuttannu hänheen henkilökohtaisesti. Suru ja kipu oon ussein osana hänen teoksia. Hänen tiskreetin aktivismin tarkotus oon muistuttaa ihmisiä siitä mitä tapahtuu niin polittisilla ja sosiaalisilla tasoila ko privaatisa ja julkisessa elämässä. Vuona 2021 hään presenteerasi *Agálaččat bivttastuvvon sohkağotti ivnniiguin/Ihkuven aajkan maadtoej klaerie-jgujmie gåårveldihkie* Uppsalan ynivärsiteetin Carolina Redivivia-pipluteekin kartta—ja valokuvaosastolla. Siinä teoksessa Pirak Sikku oon laittanu nuukasti tehtyjää uusia päällystöjä niile valokuvaalpymmile, missä oon

pahamaihneisen rotupiulookisen instityytin tietoja saamelaisesta kansasta. Uuet päällystät kertova pukuperintheistä niillä aluheila missä ihmiset asut ko tietoja alpymhiin koothiin,

Nils-Johan Labba

Duojár Nils-Johan Labba toimii Giron/Kierunassa ja Orusjohka/Årosjoessa missä häntä ympäröivät maisemat muuttuva hänen saamelaiseksi käsityöksi. Duodji oon enempi ko ammatti hälle—se oon osa itentiteettiä, joka kantaa monen polven tietoja. Hään yrittää uuelheen lua vanhoja formuja ja kampheitä mitä entiset polvet oon käyttäneet arjessa. Hään aattelee ette duodjin kehittäminen ei aina tartte merkitä ette pittää haastaa ja designata uusia formuja. Yhtä paljon se saattaa olla ette antaa uutta elämää vanhoila perintheile.

Nils-Johan Labba oon syntyny 1984, valmistui Sámiđ áhpadusgouvdasj/Samernas utbildningscentrumissa Jokimukassa 2008 ja oon siitä saakka tehny työtä saamelaisena käsityöntekijänä.

Puukko

Poronsarvea ja nahkaa, 2025

Tämä puukko oon tehty isosta poronsarvesta ja vasikannahasta, jonka itte oon karvanu. Varren pää oon tehty hirvensarvesta. Puukon varren koristus, missä oon niin tyhjiä paikkoja ko taajaa koristusta, oon tyyppilinen pohjoissaamelaisela aluheela. Sama koskee kukkamutiivia. Puukonterän Labba oon itte tehny AEB-L-teräksestä.

Prooši

Hirvensarvea, 2025

Se tullee aina vain tavalisemaksi ette hakea alternatiivia hopean käythöön saamelaisissa koristuksissa—koska metallitten

kuokkiminen maasta tuopi haittaa. Siksi koristukset tehty sarvista ja koijunjuurista oon popylääriä. Tämä oon yks kolmesta proosista jonka Labba oon tehny Hans Ragnar Mathiesenin sloukanista CSV, häntä vanheeman koleekan luala. CSV tarkoittaa Čájet sámii vuonjja, ”näytä saamelaista henkeä”—ette näyttää saamelaista tietoisuutta ja luonolista ylpeyttä.

Tilde-Ristin Kuoljok

Tilde-Ristin Kuoljok (syntynyt 1996) assuu ja tekkee työtä Burgávrrassa, Jokimukassa. Hään oon duodjár ja konservaattori, koulutettu Sámij Áhpadusguovdásj Jokimukassa ja Göteborgin ynvärsiteetilä. Kuoljokin praktiikki oon ankkuroitu perinteellisessä luulajansaamelaisessa *dibmaduodjessa*, ja tekkee niin tekstiili- ko turkis- ja nahkatöitä, ussein materiaalista mikä tullee porosta. Työn kautta hään tutkii eri materialia, formuja ja prusessia ko hään noutaa tietoa entisten polvitten töistä nykyajan tekstiilitaitheeseen.

Vájmmo 1/Pussinmallinen väsky

Karvattu poronnahkaa, klasihelmiä ja villaa, 2024

Vájmmo 2/Kansiväsky

Karvattu poronnahkaa, klasihelmiä ja villaa, 2025

Vájmmo 1 ja 2 pyörivä syämen ympärillä. Saamen kielessä erotetaan kuvaannollinen syän ja anatoominen syän eri sanoila; vájmmo ja tsáhke. Taiteilija oon tutkinu luulajansaamelaisia väskyjä ja pussia ja niitten suhetta syähmeen. Väskyn eli pussin formu muistuttaa anatoomista syäntä. Sen tarkoitus oon kantaa matkassa se joka oon tärkeintä—koota, pittää koossa, varmistaa ja suojata. Samala laila Kuoljokin syän kantaa perheen, eesmenheet, muistot, ihmiset ja paikat.

Anders Sunna

Anders Sunna, joka toimii Jokimukassa, synty 1985 poronhoitoperheessä Kieksiäisvaarassa, kylä ruottin puolela Sápmia. Hään oon taiteilija ja aktivisti ja hänen teokset kantava poliittista latausta joka kertoo siitä vallan väärinkäytöstä ja sorrosta saamelaisia kohti, jonka takana oon Ruottin valtio, mutta kans taistelusta hyvityksen ja tunnustuksen puolesta. Sunna käsittelee teoksissa kans henkilökohtaista ja hänen oman perheen viiskymmentä vuotta pitkää taistelua oikeudesta hoitaa poroja. Sunnan teoksia oon näytetty muun muassa Samiska paviljongenissa Venediginbiennalissa 2022, Ábadakone Kanatan natsunaaligalleriassa, Ottawassa 2019 ja Sydneybiennalissa, NIRIN 2020.

Kolonialismi

Sekatekniikka puupanelin pääle, 2016

Tämä suuri maalaus *Kolonialism* oon tehty neljän samankokosen puulevyn, niin sanotun panoon, pääle. Se oon collage, tyypilistä Sunnale, missä mutiivit ja materiaalit kohtaava kuvapinnala ja luova kertomuksen Sápmista ja saamelaisten ehoista natsunaalivaltion johon alla. Vasemalla kuvassa näkkee neljä naamatonta miestä jotka eustava Norjaa, Ruottia, Ryssää ja Suomea. Net piirtävä rajoja halki saamelaisten vanhoja maita. Oikealla puolela tullee saamelainen mies jolla oon luurangon pääkallo päänä kahen poron perässä, yks poroista oon vain luuranko ja toinen oon valkea niinku onnenporo. Niitten etheen oon liimattu valokuvia porotokista ja yläpuolela oon vaimo prufilissa. Hään oon lainattu painosta jonka saamelainen taiteilija John Savio (1902–1938) oon tehny ja joka oon innostannu Sunnaa nuoresta saakka. Aivan niinku punanen aurinko lumisen vaaran laijassa oon taustala pyöreä formu jolla oon eteläsaamelainen myöstäri joka oon otettu Jokimukan kaupan Stoorstálkan paperikassista.

Søssa Jørgensen & Geir Tore Holm

Geir Tore Holm on syntynyt Tromsassa ja Søssa Jørgensen Oslossa. Taitheen rolli ja mahdollisuus keskustella asioista on erikoisen tärkeä heän työssä. Arjessa het asuva ja tekevä työtä elläimitten kansa omavarasella kartanolla Øvre Ringstad, Skiptvet, Østfoldissa. Jørgensen on vuosikymmeniä hommanu äänitaitheen, raation ja podcastitten kansa taitheelisesti. Holm on pitäny näyttelyjä eri saamelaisissa tilaisuuksissa ja on tämän lisäksi neuvonantaja Norjan Saameparlamentile ko taitetta ostethaan.

Luossavárri-Gironvárri—Bengt Jernelöfin elämä

Video 23,30 min, 2012

Viiteoteoksessa on kaks ossaa; yks missä vanhempi mies istuu kotona nahkafotöölissä ja toinen maisemista filmattu kaukaa. Vanhempi mies selittää elämästä Kierunassa ja Laxforsenissa. Nämä kaks ossaa siothaan yhtheen kauhniin ja haikean fiulumusikin avula. Sävelmät on saamelaistaustasia, soitto norjalaista perintheelistä kansanmusikkia. Miehen kertomuksessa ei kuitekhaan mainitakhaan saamelaisesta olost paikkakunnala, vaikka samoila maila on eletty. Taiteilijakaksikko Geir Tore Holm ja Søssa Jørgensen haluava lähestyä työmiehiä jotka on antanheet elämäntyön LKAB:le. Kontakti niistä vanhiiman, Bengt Jernelöfin kansa, joka alko juoksupoikana LKAB;hen, järjesty Skatteverkin kautta. Sen lyhyn ajan ko saama kohata Bengtiä niin saana pääätä huimaavan kuvan kruuvan valtavasta vaikutuksesta monen ihmisen elähmään, yhteyksistä mailhmaan ja niistä muisteluksista jotka vain kuuluva somina fiulunsoittoina.

Esitykset ja tutustumiset

Ylheisiä tutustumiskieroksia Kin:in näyttelhyin joka tiistai, tuorestai, lauantai kello 12:00 ja tuorestaina vielä kello 17:00. Lähtö Kin:in vihreältä vasthaanotolta. Vuoninki o.

Meilaa info@kinmuseum.se jos haluat puukata ilhmaisien kieroksen Kin:in aktyelhiin näyttelhyin.

Kolofooni

Osote

Stadshustorget 1, 981 30 Giron/Kieruna

Pärsunaali

Tove Ejeklint, yhteyenpito, hallinto

Carola Kalla, assistentti

Alica Lampa, välittäjä

Maria Lind, myseymminjohtaja

Ilnur Mustafin, teknikkeri

Bettina Pehrsson, avustava myseymminjohtaja

Christina Pestova Ejiksson, tuottaja, kokoelma

Emma Pettersson Juntti, tuottaja, kortinaattori, välittäjä

Paulina Sokolow, yhteyenpito

Myseymmin väärtiä, Alla Belova, Lena Rydström ja Maja Sjöström

Krafiikki, Marina Sergeeva

Kääntäjä, Bertil Isaksson

Kokoelmapresenttašuuni 5

19 fepryaaria/helmikuuta – 16 maita/maaliskuuta

Kin;in visyellin tialektin oon kehittännny Inga-Wiktoria Påve ja Fredrik Prost yhteistyössä muotoilijoitten Johanna Lewengard ja Benedetta Crippan kansa.

Kin nykyaijan taitheen myseymmi oon Norrbottenin läänintaitemyseymmi. Omistajat myseymmile, joka aukasi 2018, oon Region Norrbotten ja Kierunan kunta.

Kin Museum för samtidskonst/dáládáidaga dávvirvuorká/
nykyaijan taitheen myseymmi/Museum of Contemporary Art.

kinmuseum.se

